

Duchovné zamyslenie
na 5. nedele v cezročnom období,
6. februára 2022

Milí priatelia,
drahí bratia a sestry!

„Ak ste od Hemingwaya nečítali knihu *Starec a more*, akoby ste nežili,“ povedal mi pred štyridsiatimi rokmi topoľčiansky kanonik ThDr. Ladislav Dorušák, u ktorého som bol vtedy kaplánom. Veruže som túto epickú novelu, za ktorú Hemingway dostal v r. 1954 Nobelovu cenu dovtedy nečítal, ale vzápäť som tak urobil, aby som „nebol mŕtvy“. Je to nádherný príbeh o trpežlivosti, viere a nádeji starého rybára Santiaga, ktorý veľmi túžil chytiť rybu svojich snov. Na 85. deň lov sa mu to konečne podarilo. Veľká ryba ho dva dni a dve noci vláčila po mori, až ju napokon zdolal a pripútal k člnu. Vzápäť priplávali žraloky a začali ju trhať. Starec ich odháňal, ale pokiaľ prišiel k brehu, priniesol už iba obžratú kostru. Napriek tomu bol šťastný. V pútavom príbehu je kubánsky rybár Santiago reprezentantom ľudstva, veľká ryba symbolizuje svet prírody a žraloky sú zlo prítomné vo svete.

V evanjeliu dnešnej nedele (Lk 5, 1-11) prikázal Ježiš Šimonovi: „*Zatiahni na hlbina a spustite siete na lov!*“ Šimon mu odpovedal: „*Učitel', celú noc sme sa namáhali, a nič sme nechytili. Ale na tvoje slovo spustím siete.*“ Len čo to urobili, chytili také množstvo rýb, až sa im siete trhali... Ked' to videl Šimon Peter, padol Ježišovi k nohám a povedal: „*Pane, odíd' odo mňa, lebo som človek hriešny...*“ Tu Ježiš povedal Šimonovi: „*Neboj sa, odteraz budeš lovíť ľudí*“ (Lk 5, 4-6.8.10).

V obraze bohatosti rybolovu videli Svätí Otcovia požehnanú činnosť Ježišových najbližších učeníkov a ich úspešné ohlasovanie evanjelia pod vedením apoštola Petra (porov. Mk 1, 16-20; Mt 4, 18-22 a 13, 47-50). O zázračnom rybole píše aj evanjelista sv. Ján. To však neboli tento, ale iný, ktorý sa udial po Kristovom zmŕtvychvstaní (porov. Jn 21, 1-8).

Ježišova výzva: „*Duc in altum! – zatiahni na hlbinu!*“ má hlboký spirituálny rozmer, ktorý nás posúva „in medias res – do stredu vecí“, teda podstaty. Pre povolanie Ježišovho „rybára“ čiže „apoštola“ je dôležitá láska k Bohu a duchovné skutky, ktoré koná v Ježišovom mene. To je „hlbina“ apoštolskej činnosti, ktorá nás ochráni od plytkosti a povrchnosti pri „lovení ľudí“. Osobne si myslím, že slovenský preklad „lovíť ľudí“ významovo nie je azda najvhodnejší, pretože všeobecne sa loví divá či lesná zver. Ryby sa sice tiež lovia, ale pre niečo zmysluplné sa ľudia skôr *oslovujú* a *presviedčajú*, ako *lovia*. Slovenský text znie: „*Neboj sa, odteraz budeš lovíť ľudí*“, lat. „*Noli timere, ex hoc iam homines capiens*“ (Lk 5, 10). Latinské *capiens* znamená *lovíť*, *chytiať*, aj *polapiať*. Takýto preklad je vhodný vo vzťahu k osobám alebo k veciam v zmysle vojnových zajatcov či koristi. *Capiens* je aj *uchopiať*, napr. zbraň alebo kormidlo lode. Ked' sa jedná o mysel', tak znamená *vábiť* alebo *zvábiť*. Ak ide o priestor, napr. obec či mesto, tak znamená *uchvátiť*, aj *dobyť*. Ak sa však jedná o ľudí, na ktorých nám záleží, je najvýstižnejším prekladom: *získavať*. V tomto duchu sa prekladá aj lat. *captatio benevolentiae* – *získavať si priazeň* niekoho, napr. nadriadeného alebo študentov na prednáške. Dokonca, ak sa jedná o vnímanie duchom či srdcom, tak je *capiens* vhodnejšie preložiť ako *chápať* alebo až *rozumieť*. V takomto duchu by spojenie „*lovíť ľudí*“ mohlo znieť „*získavať ľudí*“. A *získavať* ich srdcom znamená snažiť sa ich aj *chápať* a *rozumieť* im.

Zmysluplnnejší preklad má dnes svoje opodstatnenie. Viem, že veriaci nedobre vnímajú, keď sa o nich, v inom kontexte hovorí, ako o „ovciach“ či „stáde“, čo mnohí chápú pejoratívne. Pritom tieto slová nie sú žiadnou urážkou, lebo vychádzajú z evanjelia o Dobrom pastierovi, ktorý má svoje „ovečky“ a „košiar“ (porov. Jn 10, 1-18). Napriek tomu sa cítia lepšie, keď sa oslovujú ako „veriaci ľud“ či „boží ľud“. V jazyku súčasnosti je v dnešnom evanjeliu azda priateľnejšia nuansa ľudí *získavať* ako *lovit*. Ak sa v mojom laickom výklade mylím, nech mi to exegéti láskavo odpustia, lebo písem s dobrým úmyslom a ako to cítim.

Dnešné evanjelium nie je iba zvestou o zázračnom rybolove, ale azda ešte viac o povolaní Šimona Petra a jeho spoločníkov za apoštolov Ježiša Krista. Pozvanie dostali v slovách: „*Neboj sa, odteraz budeš lovīť ľudí*“ (Lk 5, 10). Zážitok uloveného množstva rýb vyvolal v Šimonovi pocit biedy a hriešnosti: „*Pane, odid' odo mňa, lebo som človek hriešny*,“ lat. „*Exi a me, quia homo peccator sum, Domine*“ (Lk 5, 8). Latinské *peccator* – hriešny, *hriešnik*, je odvodené z *peccamen* – hriech a tiež od *pecco, peccare* – hrešiť, odpadnúť či spáchať zradu. V gréckom texte je „*hamartolós*“ – hriešny, čo je z gr. *hamartia* – hriech. Podobný je aj hebrejský výraz *khata* – hriech, ale aj zlyhanie. V prípade apoštola Petra je to signifikantné. Ježiš mu predpovedal: „*Trikrát ma zaprieš,*“ lat. „*ter me negabis,*“ gr. „*trís aparnese me,*“ čo je akoby jemnejšia formulácia zradu, hriechu či zlyhania (porov. Mt 26, 75; Mk 14, 72; Lk 22, 61; Jn 18, 27). Ale Petrovo trojité *zapretie* bolo zosilnené tým, že sa „*začal zaklinat a prisahat: 'Nepoznám toho človeka'. A vtom zaspieval kohút... Vyšiel von a horko sa rozplakal*“ (porov. Mt 26, 74-75). Otázka zradu alebo zapretia Ježiša sa dotýka každého z nás. V hriechoch vždy *zrádzame* Krista, ako píše apoštol sv. Pavol, a teologickej sa stávame „duchovne mŕtvi“ (porov. Ef 2, 5). Keď sme Petrovi neraz podobní v zrade, len aby sme sa mu podobali i v pokání a nad zlyhaniami mali schopnosť aj „horko zaplakať“.

Zázračný rybolov vzbudil u rybárov pocit obdivu ku Kristovi, na ktorého pokyn rozhodili siete. Tento úžas im pomohol rozhodnúť stať sa Ježišovými učeníkmi. Pocit obdivu z Krista a z jeho náuky je aj dnes potrebný každému, kto sa rozhoduje zasvätiť mu svoj život. V dávnej minulosti boli prípady, kedy za kňazov išli študovať mladíci aj z motívu, aby sa mali dobre a boli celoživotne zabezpečení. Boli aj takí, ktorí išli na teológiu len preto, lebo na iné štúdia nemali financie, a pre nadaných študentov z chudobných rodín bola teológia zdarma. Moja generácia za *totality* išla na teológiu z kresťanského rodinného prostredia a z čistej túžby v kňazstve slúžiť Božiemu ľudu. Nemohli sme mať všetjaké bočné úmysly, lebo teológia vtedy nepatrila medzi hviezdne štúdia a kňazstvo už vôbec nie medzi kariérne povolania. Kdesi v nás bol aj skrytý bojkot voči režimu, ktorý potláčal vieru. Cirkev, gniavená, ale spätá s ľudom a jemu slúžiaca, nám imponovala. Napriek kontrole štátu i obavám o budúcnosť sme túžili byť kňazmi, lebo sme v duši cítili, že nás Pán volá. Otec nebol z môjho rozhodnutia dvakrát nadšený, lebo sa o mňa bál. Na Ruskom fronte videl mnohé ukrutnosti. Raz mi povedal: „Čo ty vieš, ako tam mníchov pribíjali na brány kostolov, polievali vodkou a zaživa upálili?!“ Mňa tou vojnou hrôzou neodradil, ved' som bol mladý a „odvážny“. Otec, s hlboko zafixovanou obavou, dva dni pred primíciami zomrel. Našťastie, podobné zverstvá som videl už iba vo filmoch. V štyridsiatom roku kňazstva viem, že zlo treba prežarovať dobrotu, odpustením a láskou. Iná cesta vedie do záhuby.

Milí priatelia, duchovné povolania v rodinách príkladom viery podporujme a denne sa za ne modlime. Pamäťajme, že Bohu je možné viac ako človeku, dokonca všetko (porov. Mt 19, 26). Aj ja som toho malým dôkazom.

Štefan Kováč Adamov

